

İKİNCİ EL ARAÇ SATIŞLARINDA AYIP NEDENİYLE SORUMLULUK

Hazırlayan: Av. Acar PUR

Geride bıraktığımız 2024 yılı itibarıyla ülkemizde toplam 2.091.918 adet ikinci el araç satışı gerçekleştirilmiştir. Bu rakım, 2023 yılına göre yaklaşık %11'lik bir artış göstermiştir. 2024 yılında yayınlanan ilan sayısı 4.546.329 olup ilanların yaklaşık %46'sı satışla sonuçlanmıştır. İlgili verilerin de gösterdiği üzere ülkemizde her sene artış gösteren bir ikinci el araç alım - satımı gerçekleşmektedir. Bu durum da her geçen gün ikinci el araç satışlarında alıcıların araçta ayıplarla karşılaşma riskini yükseltmektedir. İlgili makalede öncelikle ayıp kavramının tanımından, sonrasında ikinci el araç satışında karşımıza çıkabilecek ayıplardan alıcının seçimlik haklarından bahsedeceğiz.

1. Ayıp Nedir?

Türk Borçlar Kanunu (TBK) kapsamında "ayıp," özellikle satım sözleşmelerinde önemli bir kavramdır. Genel olarak ayıp, satılan şeyin taraflar arasında kararlaştırılan niteliklere sahip olmaması veya doğal olarak sahip olması gereken nitelikleri taşıması durumudur.

TBK m.219'a göre:

"Satıcı, alıcıya karşı satılanın sözleşmede belirlenen niteliklere sahip olmasından sorumludur. Satılan, taraflarca kararlaştırılan niteliklere sahip değilse veya kullanım amacını önemli ölçüde etkileyen eksiklikler taşıyorsa ayıplı sayılır."

Ayıbın Türleri

Açık Ayıp : Alıcının olağan bir gözle bakışta hemen fark edebileceği eksikliklerdir.

Gizli Ayıp : Ancak kullanıldıkça veya uzman incelemesiyle ortaya çıkan kusurlardır. Gizli ayıplar ilk etapta ortaya çıkmayan ayıplardır.

Alıcı, satın aldığı malı uygun koşullarda incelemek ve herhangi bir ayıp tespit ettiğinde bunu satıcıya bildirmekle yükümlüdür. Ancak ayıbın niteliğine bağlı olarak bildirim süreleri değişiklik gösterir. TBK m.223 uyarınca, alıcı açık ayıpları uygun bir süre içinde satıcıya bildirmelidir. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre ise gizli ayıplar ortaya çıktığında alıcı vakit kaybetmeden satıcıya durumu iletmelidir. Bildirim yükümlülüğüne uyulmadığı takdirde, alıcı malı ayıplarıyla birlikte kabul etmiş sayılır ve bu nedenle ayıba ilişkin haklarını kaybeder.

2. İkinci El Araç Satışında Ayıp

Belirttiğimiz üzere, sürekli artış gösteren ikinci el araç satışı beraberinde mağduriyetlerin de artmasına sebebiyet vermiştir.

Araç satıcısı, kusurlu olmaması durumunda dahi, aracın satış sırasında alıcıya bildirdiği özelliklere sahip olmamasından, değerini veya beklenen faydayı tamamen kaldıran veya azaltan ayıplardan sorumludur. Bu durum Yargıtay 13.Hukuk Dairesi'nin 2016/4472 E. ve 2018/6303 K. sayılı kararında, *"Satışa konu araç hukuki ayıplıdır. Satıcı ayıpların varlığını bilmeseydi onlardan sorumludur."* şeklinde ifade edilmiştir.

Ancak satıcı, noterde ilgili satış gerçekleşmeden önce alıcıya gerekli bildirim ve aydınlatmayı yapması durumunda sorumlu olmayacaktır. Ancak ilgili bilgilendirmenin yapıldığını ispat yükü satıcıya aittir. Bu sebeple satış öncesinde araçtaki ayıpların alıcıya bildirildiğine dair yazılı bir metnin taraflarca imza altına alınması önem arz etmektedir.

Bilinenin aksine, alıcının aracı devralmadan önce ekspertiz incelemesi yaptırma gibi bir zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak ekspertiz yapılması durumunda ekspertiz raporunda belirtilen ayıplarla sınırlı olmak üzere satıcının sorumluluğu ortadan kalkar.

3. Ayıp Durumunda Alıcının Seçimlik Hakları

Satın alınan araçta ortaya çıkan ayıplarda alıcının seçimlik hakları TBK m.227'de belirtilmiştir.

- Alıcı, aracı geri vermeye hazır olduğunu bildirerek sözleşmeden dönebilir,
- Aracı alıkoyup, satıcıdan ayıp oranında kendisine ödeme yapılmasını isteyebilir,
- Aracın, masrafları satıcıya ait olmak üzere onarılmasını isteyebilir,
- Mümkün olduğu durumlarda aracın ayıpsız bir benzeri ile değiştirilmesini isteyebilir.

Hangi seçimlik hakkın kullanılacağı, alıcı tarafından belirlenecektir. Ancak alıcı, seçtiği seçimlik hakkında orantılı ve ölçülü olmalıdır. Örneğin aracın makul bir fiyat ve zahmetsiz bir şekilde tamirinin mümkün olduğu durumlarda, sözleşmeden dönerek aracı geri veremez ancak masrafları satıcıya ait olmak üzere ilgili onarım işlemlerinin yapılmasını isteyebilir.

Alıcı aynı zamanda, aracın onarımı süresinde yapmış olduğu masraf ve giderleri, araçsız kalması durumunda yaşadığı mağduriyetin tazminini de satıcıdan talep edebilecektir.

Araçtaki ayıp bir kaza sonrasında öğrenilirse aracın pert olması vs. seçimlik hakların kullanılmasına engel olmaz. Ayıp bu tür bir olaydan önce öğrenilse dahi araç sonradan pert olur, yok olur vs. olursa gene bu haklar kullanılabilir.

4. Noter Satışının Ayıba Etkisi

Bilindiği üzere araç satışları noter nezdinde yapılmaktadır. İlgili araç satış sözleşmesinde "Aracı kontrol ettim, bu şekilde kabul ediyorum" şeklinde irade beyanı bulunsa dahi bu durum satıcının sorumluluğunu kaldırmaz. Araçta ayıp sorumluluğuna sebebiyet verebilecek hususlar detaylı şekilde ilgili satış sözleşmesinde belirtilmediği sürece satıcının sorumluluğu devam edecektir.

5. Zamanaşımı Süresi Ne Kadar?

Ayıplı araç satışı durumunda alıcının haklarını ileri sürebilmek için başlangıç tarihi satış tarihi olmak üzere 2 yıllık zamanaşımı süresi vardır. 2 yıllık zamanaşımı süresi dava açma süresi değil, satıcıya araçtaki ayıp hakkında bildirim yapılması için öngörülen süredir.

Eğer satıcı ikinci el araç satışında ağır kusurlu ve kötü niyetli ise 2 yıllık zamanaşımı süresi uygulanmaz.

6. Görevli ve Yetkili Mahkeme Neresidir?

İkinci el araç satışında ayıp durumunun ortaya çıkması halinde görevli mahkeme Asliye Hukuk Mahkemeleridir. Burada genel yetki kuralı gereği davalının (satıcının) yerleşim yeri mahkemesi yetkilidir.

Günümüzde daha da yaygınlaşan ikinci el araç satışlarında satıcının ayıptan sorumluluğunu genel hatlarıyla belirtmiş bulunmaktayız. Konuya ilişkin detaylı bilgi almak için bize info@purhukuk.com adresinden ulaşabilir, hak kaybı yaşamadan zararınızı tazmin edebilirsiniz.

BAĞIMSIZLIK, GELECEK, HÜRRİYET, HER ŞEY ADALETLE AYAKTADIR."